

Хаврин тәрәнд газр белдлгъиг цагтнь нүцәхмн

КПСС-н XX-ч хургин шиивр-муд кўцәдж, Алдр Октябрьск социалистическ революцин 40-ч ббниг аль-чиги кбдлмштән ик ўзмджтәгъяр тосхмн гидж мана Хальмг таньгъчин колхозникуд, совхозмудин болн МТС-н кбдләчир шундж, цуг чидлән тәвдж, ўнн седклән бгч кбдлджәцхәнә.

1957 джил мана Хальмг таньгъчин МТС-д болн совхозмуд 218767 гектар газр хагълдж, ирх джилин хаврин тәрә тарлгънд бел кех збвтә. Эн эрки чинртә кбдлмшиг эрт кедж кўцәх дутм ик сән болхмн.

Урдаснь гўўнәр хагълдж белдсн газр, тәрәнд му хорлтан кўргдг ногъа уга кедж, унъгннь таслдж хайдж, ирх джилин хаврин тәрәнә ургъц ясурулдж, буудән гарц икдўлнә.

Намрар гўўнәр хагълад, хаврин тәрә тарлгънд белдчксн газр, ўвлин цаснас болн намр хаврин хурас икәр унд авч тәрәнд ик зокалта болдмн.

Мана Хальмг таньгъчин МТС-муд болн совхозмуд хаврин тәрәнд газр белдлгънә чинринь сәнәр меддж, кесгннь эн тускар кбдлмшән чанъгъадж ббрхи цагин дунд зурагъан кўцәхмн гидж гўдждрдж йовна.

Сентябрь сарин 15 кўртл намрар газр хагълдж белдлгънә зурагъан Приозерн района „Приозерный“ совхоз 89,7 процент кўцәчкв, Яшалтинск района 105-ч номертә совхоз 86,3 процент, эн района Соленовск МТС-н механизатормуд 4736 гектар газр хагълдж белдх бәәснәс 4298 гектар хагълдж. Яшалтинск район бўклдән зурагъан 78 процент кўцәв.

Эн кбдлмшиг цань уга хашнъгар кедж йовх МТС-ўд болн совхозмуд мана таньгъчд бас бәәнә. Западн района 112-ч номертә совхоз 10088 гектар хагълх зурагъан 2993 гектар кўцәдж, эс-гидж 29 процент. Элст балгъсна „Буратинский“, Юстинск района „Енотаевский“ болн „Раздольный“ совхозмуд ода чиги намрар газр хагългъна кбдлмшән экләд уга. Эднәс Приютненск МТС чиги холд одсмн уга, икәр хоцрдж йовна. 6900 гектар газр белдх бәәснәсн 1840 гектар хагълдж—26 процент кўцәдж.

Ўлгўр болмар кбдлдж йовх механизатормуд чиги мана таньгъчд оln. Сарпинск района хойрдгч номертә совхозин 5-ч фермин тракторист ўр Рыжов Павел бдр болгън 15 гектар хагълна, нормнь болхла 8 гектар. Поляков Алексей зурагъан 150—160

процент кўргдж кўцәнә. Ма-ло-Дербетовск МТС-т ўр И. Чертковин гардврт бәәх тракторн бригад „Путь к коммунизму“ гидг колхозд 2000 гектар газр хагълдж белдхән бўклдн кўцәхдән ббрддж йовна. Иигдж гўдждрдж, ўнн седклән оln-әмтнә кергт бгсн механизатормуд манд дала.

Эрдни-шишә, нарн-цецг боли шикрин свекл тәрх газринь гўўнәр хагълх дутм сән ургъц бгнә, наадк культурмудин газринь болхла невчк хәрәр хагълх кергтә. Болв цугъаранднь цагинь уданар татл уга, эрт хагълсн газр ик чинртә.

Эрдни-шишә тәрх газран оданас темдгддж, гектар болгънд багъ гихдән 10 тонн малин шег-бог боли нань чиги органическ удобрень тарадж хайдж, гўўндән 25—27 сантиметр хагълдж, сентябрь сард кўцәх кергтә.

Хаврин тәрәнд газр хагълдж белдлгъяр бдр-сб уга кбдлх кергтә. Агротехническ нектрәс кедў чиги хооран цухруулго, газр хагъллгъна сәнмуугъинь хәләлгън—агрономин керг. Ямаран культур тәрхд газр хагълджахан, альк теегт хагъллгъна гўнь ямаран болхинь, тракторист болгън эрк биш медх збвтә.

Намрар газр хагълдж белдлгън мана краяр октябрь сарин 15-д тбгсх збвтә. Хаврин тәрәнд газр хагълдж белдлгънә зура кўцәлгъиг МТС-ўд болн совхозмуд гўдждрдж кедж, цугтнь кўцәдж, Октябрин 40-ч ббнд сән ўзмджтә белг белдх збвтә. Газр хагъллгънд трактормудан цугтнь эрк биш орлцулхмн, тракторист болгънд даалгъвр бгхмн, туугән кўцәхд болн давулдж кўцәхд социалистическ дбрдә бргәр делгрўлхмн.

МТС-н болн совхозмудин директормуд, эклц парторганизацин сегләтрмуд, эн кбдлмшиг эврәнннь нўдн, оньгас хагъцуллго, батар гартан авч, ирх джилин ургъц икдўлх тбр, эн цагин эрки кергтә кбдлмш гидж тоолх збвтә.

Хаврин тәрәнә ургъц икдўллгън намрар, цаглань, газр хагълдж белдлгънә кўцл. Тертбләд эн кергиг чинринь маргл уга КПСС-н райкомсин сегләтрмуд болн района кўцәгч комитетсин ахлачирән кбдлмшин йовудин тускар эрк биш ббрхи бдрмўдт, МТС-н болн совхозин директормуд соньсдж, цааранднь чанъгъадж, Октябрьск социалистическ революцин 40-ч джилә ббниг сән кўцләр белг кедж тосхмн.